

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående biträden åt ärkebiskopen; given Stockholms slott den 1 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför:

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen medgivit, att för vartdera budgetåret 1933/1934 och 1934/1935 medel finge ur biskopslöneregleringsfonden utgå till beredande av sekreterarhjälp åt ärkebiskopen. Sålunda medgav 1933 års riksdag i skrivelse den 16 maj 1933, nr 220, att för anställande för tiden intill utgången av budgetåret 1933/1934 av en sekreterare hos ärkebiskopen finge ur biskopslöneregleringsfonden utgå härför erforderliga medel. Beträffande de skäl, som legat till grund för Kungl. Maj:ts förslag och riksdagens omförmälda beslut, tillåter jag mig hänvisa till Kungl. Maj:ts proposition nr 202 till sagda års riksdag.

Såsom en sammanfattning vill jag dock erinra om vad jag till stöd för förslaget anförde vid dess anmälande inför Kungl. Maj:t den 10 mars 1933. Jag uttalade därvid bland annat följande:

Under senare år hade på grund av kända förhållanden ärkebiskopens arbetsbörda utöver de honom såsom stiftschef åliggande göromålen — ej minst på grund av de nyupptagna internationella förbindelserna — kommit att ökas på ett sätt, som ej kunnat förutses för blott några tiotal år sedan. Den i ärendet förebragta utredningen bestyrkte tillfullo nödvändigheten av att ärkebiskopen erhöle särskilt biträde för dessa och andra göromål, vilka med tidens lopp kommit att i allt högre utsträckning läggas på innehavaren av ärkebiskopsstolen. Dessa göromål syntes nämligen varken kunna eller böra handhavas av domkapitlets personal, vilken blott beräknats för de ordinarie stiftsgöromålen. Det borde alltså med styrka betonas, att det föreliggande förslaget toge sikte allenast på de ärkebiskopen i denna hans egenkap åvilande särskilda ämbetsförpliktelseorna och att följaktligen från övriga biskopars sida något motsvarande krav ej med fog kunde resas.

Såsom kammarkollegiet och statskontoret framhållit i ett uti ärendet avgivet utlåtande den 28 februari 1933, syntes det — med hänsyn till att här förevarande behov finge antagas vara av stadigvarande beskaffenhet — vara principiellt oriktigt att kräva, att ärkebiskopen skulle av sina löneinkomster, vilka icke blivit beräknade för en sådan utgift, bekosta ett dylikt biträde, vilket framförallt motiverats av den säregna beskaffenheten av de ärkebiskopen tillkommande ämbetsåliggandena. Förhållandena i detta hänseende syntes ej bliva förändrade, om och när den av riksdagen vid flera tillfällen begärda nya löneregleringen för biskoparna genomfördes. Det torde nämligen ej vara att förvänta, att vid genomförandet av en dylik lönereglering enligt moderna löneregleringsprinciper löneförmånerna för ärkebiskopen skulle komma att utmätas med hänsyn tagen till att ärkebiskopen för sitt ämbetes behöriga skötsel vore i behov av stadigvarande biträde.

För budgetåret 1934/1935 hemställde ärkebiskopen sedermera att — i stället för medel till avlönande av en sekreterare — ett årligt anslag måtte ställas till hans förfogande till bestridande av kostnaderna, beräknade till nedan angivna belopp, för *dels* en språkkunnig stenograf med heltidstjänstgöring, 3,000 kronor, *dels* ett juridiskt bildat biträde för uppsättande av handlingar och utlåtanden m. m. — vilket biträde kunde behöva tagas i anspråk endast för ett begränsat antal ärenden — 1,500 kronor, *dels ock* ett prästerligt biträde av högre teologisk utbildning och med god förfarenhet i de viktigaste kulturspråken, som kunde biträda vid korrespondens med kyrkosamfund i utlandet, vid besök av främmande kyrkomän m. m., 2,500 kronor.

Sedan kammarkollegiet och statskontoret den 6 februari 1934 avgivit gemensamt utlåtande i ärendet, framlade Kungl. Maj:t i proposition den 16 februari 1934, nr 133, i enlighet med ärkebiskopens hemställda förslag till riksdagen att medgiva, att ur biskopslöneregleringsfonden finge under budgetåret 1934/1935 enligt de närmare villkor, Kungl. Maj:t kunde finna skäl fastställa, utgå ett belopp av högst 7,000 kronor till anställande av biträden åt ärkebiskopen. I skrivelse den 7 april 1934, nr 123, anmälde härefter riksdagen, att riksdagen bifallit propositionen.

Kungl. Maj:ts beslut i ärendet gavs den 11 maj 1934, därvid Kungl. Maj:t bland annat föreskrev, att ifrågavarande biträden skulle efter ärkebiskopens

närmare anvisningar och direktiv gå honom till handa i fråga om ärenden, som sammanhänge med de ärkebiskopen i denna hans egenskap åvilande särskilda ämbetsförpliktelserna.

I detta sammanhang vill jag ytterligare erinra om att vid ovannämnda ärendens handläggning spörsmålet angående sättet för ifrågavarande kostnaders bestridande varit föremål för noggrann prövning i anledning av biskopslöneregleringsfondens relativt svaga ställning. Jag inskränker mig emellertid här — under framhållande av att betänkligheter ansetts föreligga att belasta kyrkofonden med dessa utgifter, när denna fond vore avsedd att befrämja enbart det territoriella prästerskapets verksamhet — till att i detta hänseende återgiva vad kammarkollegiet och statskontoret i sitt ovanberörda utlåtande av den 6 februari 1934 anfört i ämnet. De anförde sålunda i huvudsak följande:

Biskopslöneregleringsfondens kapitalbehållning hade på grund av vissa engångsutbetalningar undergått minskning. Fondens inkomster torde framdeles komma att ytterligare minskas, då fondens kapitalbehållning efter förutsatta ytterligare utbetalningar torde komma att nedgå och i följd därav dess räntemedel (frånsett den sjunkande räntefoten) att minska. Det syntes fördenskull föga troligt att fonden, utan att dess kapitalbehållning toges i anspråk, kunde beräknas lämna tillgång, förutom för övriga utgifter, jämväl för ifrågavarande anslag.

Ambetsverken hade i ett den 23 december 1933 avgivet utlåtande angående biskoparnas avlönande med anlåtande av samtliga de för det högre och lägre prästerskapet anslagna avlöningstillgångar framlagt förslag om överförande av biskopslöneregleringsfonden och dess årliga inkomster till kyrkofonden, från vilken biskoparnas avlöning och de biskopslöneregleringsfonden åliggande utgifter, bland annat nu ifrågavarande kostnad, därefter skulle bestridas. Därest detta förslag kunde förväntas bli genomfört inom en nära framtid, borde med hänsyn till biskopslöneregleringsfondens ekonomi hinder icke föreligga för anlåtande redan nu av fondens inkomster för nu ifrågavarande ändamål.

I avvaktan på vinnande av närmare klarhet beträffande lösningen av biskoparnas löneregleringsfråga och bättre översikt över fondens ekonomiska bärkraft syntes likväl fondens medel för denna gång kunna tagas i anspråk för ifrågavarande jämförelsevis obetydliga kostnadsbelopp. Därest det skulle visa sig, att kostnaden för ifrågavarande ändamål icke vidare kunde bestridas ur biskopslöneregleringsfonden och att någon sammanslagning av denna fond med kyrkofonden icke inom den närmaste tiden kunde komma till stånd, torde anslag i fortsättningen få äskas av riksdagen.

Hos Kungl. Maj:t har nu *ärkebiskopen* anmält, att han jämväl efter utgången av budgetåret 1934/1935 oundgängligen komme att behöva fortsatt hjälp av de hos honom nu anställda biträdena. Samtidigt har ärkebiskopen meddelat, att den från och med detta budgetår genomförda omläggningen i fråga om den till hans förfogande ställda sekreterarhjälpen visat sig ändamålsenlig.

Över ärkebiskopens omförmälda framställning hava *kammarkollegiet* och *statskontoret* den 27 oktober 1934 avgivit gemensamt utlåtande och därvid till en början meddelat, att under budgetåret 1933/1934 biskopslönereglingsfondens inkomster utgjort 187,761 kronor 46 öre och dess utgifter 129,787 kronor 32 öre, i följd varav fondens kapitalbehållning under budgetåret ökats från 1,434,710 kronor 13 öre till 1,492,684 kronor 27 öre. Under återopande av innehållet i ämbetsverkens ovanberörda utlåtande den 6 februari 1934 samt med hänsyn till vad ovan meddelats rörande biskopslönereglingsfondens ställning under budgetåret 1933/1934 hava ämbetsverken vidare förklarats sig intet hava att erinra mot bifall till ärkebiskopens framställning.

Departementschefen. Fortsatt anslag till biträden åt ärkebiskopen torde vara erforderligt även för budgetåret 1935/1936.

Med hänsyn till vad ämbetsverken anfört beträffande biskopslönereglingsfondens ställning synes nämnda fond även under ifrågavarande budgetår kunna anlitas för ändamålet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att ur biskopslönereglingsfonden må under budgetåret 1935/1936 i enlighet med de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäl fastställa, utgå ett belopp av högst 7,000 kronor till anställande av biträden åt ärkebiskopen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Hedenlund.